05-05-2022
MDR-2022-00193
Bodil Egelund Christensen

Referat fra møde i Udvalget for Miljø og Klima 2022-2026 (UMK) den 28. april 2022 kl. 10.00-14.00

Deltagere:	Mads Duedahl Bruno Jerup (punkt 1-6) Lauge Larsen Jorun Bech Niels Viggo Lynghøj Christensen Kim Rockhill Anja Rosengreen Jeppe Rohde Fransson Flemming Damgaard Larsen Annette Lundgaard (punkt 1-6) Line Ervolder
Afbud:	Lars Lindskov Olav Nørgaard
Deltagere fra sekretariatet:	Lotte Holten Bente Villumsen (punkt 1-5) Christian Andersen (punkt 2-5) Malene Bugge (punkt 6) Mikkel Brandrup (punkt 6) Julie Ottosen (referent)

Indholdsfortegnelse

1 (Offentlig) Velkomst og introduktion til udvalgsarbejdet ved formanden ...3
2 (Fortrolig) Klimatilpasning - Danske Regioners anbefalinger 7
3 (Offentlig) Regionernes opgave med jordforurening vokser 11
4 (Offentlig) Udfordringen med PFOS/PFAS.....14
5 (Fortrolig) Høringssvar til vandområdeplaner 2021 - 2027 17
6 (Fortrolig) Strategisk energiplanlægning og regionalt ansvar 21
7 (Offentlig) Næste møde.....25
8 (Offentlig) Eventuelt.....27

1 (Offentlig) Velkomst og introduktion til udvalgsarbejdet ved formanden

Julie Ottosen
EMN-2022-00020

Resumé

Udvalgsformand Mads Duedahl byder udvalgsmedlemmerne velkommen til arbejdet i det nye udvalg. Udvalgsmedlemmerne præsenterer sig selv og forventninger til udvalgsperioden, og arbejdsformen samt kommissorium drøftes. Udvalget for Miljø og Klima (UMK) består af 13 medlemmer inkl. formand og næstformand.

Indstilling

Det indstilles,
at medlemmerne præsenterer sig selv hver især,
at udvalget drøfter forventninger og ønsker til udvalgsperioden, og
at udvalget drøfter udvalgets arbejdsform og kommissorium.

Sagsfremstilling

Udvalgets sammensætning
Danske Regioners Udvalg for Miljø og Klima har 13 medlemmer inkl. formand og næstformand. Flere udvalgsmedlemmer har relaterede udvalgsposter i egen region. Se sammensætning af udvalget inkl. udvalgsposter i regionen i bilag.

Kommissorium for UMK 2022-2026
Udvalget rådgiver bestyrelsen med afsæt i det kommissorium, som blev besluttet på det konstituerende bestyrelsesmøde d. 24. marts 2022.

> ”§ 12. Udvalget for miljø og klima skal rådgive bestyrelsen om miljø, klima og grøn omstilling. På miljøområdet omhandler det jordforurening, grundvands-beskyttelse, rent drikkevand, overfladevand, bæredygtig råstofstrategi og res-sourceanvendelse. På klimaområdet omhandler det rådgivning inden for grønne hospitaler og institutioner samt regionernes indsats for at nedbringe klimaaftrykket i regionen som geografi. I geografien vil fokus være på cirkulær økonomi og bæredygtig ressourceanvendelse, omstilling til vedvarende energikilder, klimatilpasning, natur og biodiversitet samt behovet for regional strategisk helhedsplanlægning i arealanvendelsen.”

Afholdelse af udvalgsmøder
Der er lagt op til, at Udvalget for Miljø og Klima afholder fem møder i 2022:

- Torsdag d. 28. april 10.00-14.00
- Tirsdag d. 14. juni 10.00-14.00
- Fredag d. 9. september 10.00-14.00
- Fredag d. 14. oktober 10.30-14.30
- Torsdag d. 8. december 10.30-14.30

Mødetiderne er inkl. frokost, og der lægges efter hvert møde en oversigt over mødets deltagere og afbud ud på Danske Regioners hjemmeside.

Mødedatoer for 2023 fastlægges på et af de første møder i 2022, når datoerne for regionsrådsmøderne og de regionale udvalg er skemalagt.

Udvalgsformanden er mødeleder og møderne afholdes som udgangspunkt i Regionernes Hus. Møderne kan dog også holdes i regionerne og indeholde udvalgsture, når der her er særligt god mulighed for fx at dykke ned i et fagligt tema.

Der kan inviteres eksterne oplægsholdere, hvis det findes relevant som inspiration eller baggrundsviden for udvalgets drøftelser. Det vil også være muligt, at udvalgsmedlemmer bidrager med oplæg.

Herudover lægges der op til, at udvalget tager på en studietur i starten af udvalgsperioden, forventeligt i første halvdel af 2023. Tema mv. vil blive drøftet på et kommende møde.

Dagsorden
Formanden udformer dagsordenen i samarbejde med sekretariatet, og formandskabet gennemgår materialet forud for udsendelse til resten af udvalget. Sekretariatet fremsender dagsorden og mødematerialer til udvalget pr. mail (PDF) en uge før mødet afholdes. Dagsordenen vil også blive lagt ind i det digitale dagsordenssystem Prepare, som udvalgsmedlemmerne har adgang til.

Dagsordenen skal understøtte udvalgets arbejde med at rådgive bestyrelsen om emner inden for miljø, klima og grøn omstilling, herunder udvikle politik og sætte politiske dagsordener. Det kan bl.a. ske via temadrøftelser af et udvalgt emne over flere møder, ved drøftelser af konkrete sager samt ved orienteringssager.

Hvis et medlem af udvalget ønsker en sag på dagsordenen, kan dette rejses under punktet 'Eventuelt' eller mellem møderne ved at tage kontakt til formanden eller sekretariatet.

Referat
Referatet sendes til udvalget efter formandens godkendelse. Det tilstræbes, at det sker senest en uge efter afholdelse af mødet.

Offentlige og fortrolige punkter
For at fremme hensynet til åbenhed og gennemsigtighed i udvalgets arbejde, vil dagsordenspunkter som udgangspunkt være offentlige, medmindre der særskilt kan argumenteres for, at det bør være et fortroligt dagsordenspunkt. I forbindelse med godkendelse af dagsordenen tager formandskabet stilling til, hvorvidt et punkt skal være offentligt eller fortroligt.

Mellem møderne
Sekretariatet udsender om nødvendigt orienteringsmails mellem møderne fx ved offentliggørelse af større politiske udspil fra regeringen, orienteringer om pressesager eller andet af relevans for udvalgets arbejdsområde og virke.

Fra Danske Regioners sekretariat er det Bodil Egelund Christensen, der står for det praktiske, herunder sender dagsorden og referat ud til udvalgsmedlemmerne. Bodil kan kontaktes på bec@regioner.dk, hvis der er eventuelle spørgsmål.

Øvrigt
Udvalget kan fx også drøfte:

- Relationen mellem udvalget og arbejdet i regionsrådet og de regionale udvalg.
- Behov for andre former for inspiration til udvalgsmøderne.

Som bilag er vedhæftet et overblik over udvalgets sammensætning samt en evaluering af udvalgets arbejde i perioden 2018-2022.

Beslutninger:
Indstillingerne blev vedtaget.

Udvalget tilsluttede sig mødefrekvensen og det kommissorium, der er fremlagt i sagsfremstillingen. Til udvalgets arbejdsform var der opbakning til:

1. VANDET KOMMER Danske Regioners syv anbefalinger til en national klimatilpasningsplan (1540010 - EMN-2022-00020)

3 (Offentlig) Regionernes opgave med jordforurening vokser

Bente Villumsen
EMN-2022-00607

Resumé

Regionerne har til opgave at beskytte drikkevand, borgere og vandmiljø mod risiko fra jordforurening, når der ikke er en ansvarlig forurener, der kan pålægges at gøre det.
Det handler om "fortidens synder", men opgaven vokser, når der dukker nye typer af forurening op, og når der opstår sager, hvor forureneren ikke kan pålægges at rydde op. Derfor er der et stort pres på regionernes budgetter, og prioriteringen mellem sagerne er hård.

Indstilling

Det indstilles,
at orienteringen tages til efterretning, og udvalget drøfter det stigende pres på regionernes jordforureningsopgave fra stadig flere forureningskilder.

Sagsfremstilling

Forureneren betaler. Det er udgangspunktet i den danske miljølovgivning, og det håndhæves af de myndigheder, der regulerer og fører tilsyn med virksomheder, deponering og andre aktiviteter, der kan forurene jord, grundvand og vandmiljø.

Når der ikke er en forurener, der kan holdes ansvarlig for undersøgelse og oprensning af forureningen, er det regionens opgave at sikre, at forurening ikke udgør en risiko for drikkevand, mennesker der bor på ejendommen, børneinstitutioner eller for miljøtilstanden i åer, søer og kystvande. Det sker f.eks. når de forurenende aktiviteter har været lovlige på det pågældende tidspunkt, når en virksomheds ansvar for forurening er forældet, eller når virksomheden er gået konkurs.

Myndighedernes opgave med at undersøge og oprense forurening har stået på i årtier, og vi er kommet langt med at kortlægge, undersøge og afværge forurening. Alligevel er der fortsat mange grunde, der afventer regionernes undersøgelser og oprensning. Samtidig ser vi, at opgaven vokser, fordi der opstår nye typer af forureninger, som regionerne skal tage sig af, og fordi der er situationer, hvor tilsynsmyndighederne ikke kan give påbud til forureneren.

År for år bliver der fundet pesticidrester i flere og flere vandværksboringer. Antallet af fund er steget, efterhånden som der bliver analyseret for flere og

flere stoffer, og i dag er der pesticidrester i mere end hver anden af de boringer, hvor vandværkerne henter drikkevand. En del af stofferne stammer fra punktkilder – spildte eller deponerede pesticidrester, som ofte findes på maskinstationer eller gartnerier, men også kan findes på landbrugsejendomme. Disse forureninger bliver ofte regionens opgave, fordi de aktiviteter, der har været årsag til forureningen, var lovlige i sin tid – men det presser regionernes økonomi. Alene i 2020 brugte regionerne tilsammen 45 mio. kr. på pesticidforureninger, og vi forventer, at det tal vokser i de kommende år.

Fluorstoffer i gruppen af PFAS er et andet eksempel på, hvordan opgaven vokser. Der har været fokus på PFOS fra brandskum, men stofgruppen har været bredt anvendt, og regionerne finder dem på mange af de grunde, der i forvejen er kortlagt på grund af andre forureninger. Nye, meget lavere kvalitetskriterier for jord og grundvand betyder, at selv ganske små fund er et problem, og derfor bliver regionernes opgave større. Desværre har anvendelsen af brandskum med PFOS været lovlig frem til 2011, og derfor kan det være svært at pålægge forureneren ansvaret for at rense op (se også separat dagsordenspunkt om PFAS/PFOS).

Som nævnt er det tilsynsmyndighederne, der håndhæver forureneren betaler-princippet i forbindelse med aktiviteter, der kan forurene. Det er kommunerne, der fører tilsyn med de fleste virksomheder, mens Miljøstyrelsen fører tilsyn med de største og potentielt mest forurenende virksomheder. Det gælder blandt andet gamle, privatejede lossepladser, som i forbindelse med nedlukningen har afsat penge til drift af de anlæg, der skal sikre, at forureningen ikke siver ud til omgivelserne. Men hvis pengekassen bliver tom, inden forureningen er væk, kan regningen lande hos regionen.

Rent grundvand og drikkevand er et fælles gode, som alle regioner prioriterer højt, og regionerne havde i 2020 121 aktive anlæg i drift, som tilsammen holder forureninger væk fra grundvand, der bruges til forsyning af 1 mio. borgere i Danmark. Samlet set kan vi se, at der år for år er større og større pres på regionernes budgetter og den nødvendige prioritering – og derfor beder Danske Regioner om flere penge til jordforurening i forbindelse med de kommende forhandlinger med regeringen om regionernes økonomi for 2023.

Partiet Venstre har i februar 2022 fremsat et beslutningsforslag, som pålægger regeringen at øge bevillingen til regionernes arbejde med jordoprensning, herunder PFOS, med 100 mio. kr. årligt. Forslaget blev førstebehandlet 1. april, hvor miljøministeren bl.a. gav udtryk for, at grundlaget for at afsætte flere penge til PFOS er ufuldstændigt og henviste til, at forslaget ikke er finansieret.

Bente Villumsen, som er leder af Regionernes Videncenter for Miljø og Ressourcer, giver et mundtligt oplæg på mødet.

Økonomi
Ingen bemærkninger

Sekretariatets bemærkninger
Læs evt. mere om regionernes jordforureningsopgave denne hjemmeside:
Regionernes arbejde med jordforurening (jordforureninger.dk)

Kommunikation
Ingen bemærkninger

Beslutninger:
Enhedsleder i Videncenter for Miljø og Ressourcer, Bente Villumsen, indledte punktet med et oplæg om regionernes opgave med jordforurening.

Udvalget tog orienteringen til efterretning og lagde i drøftelsen vægt på behovet for flere midler til området samt potentialet i øget samarbejde med bl.a. forskning og virksomheder om teknologisk udvikling.

Udvalget fandt det vigtigt, at der afsættes penge af til, at regionerne i fællesskab sikrer innovativ udvikling på området.

Udvalget besluttede, at emnet tages op igen på et senere tidspunkt.

Sekretariatet sender slideoplægget til udvalget sammen med referatet.

Bilag

4 (Offentlig) Udfordringen med PFOS/PFAS

Bente Villumsen
EMN-2022-00055

Resumé

Fluorstoffer (PFAS-forbindelser) kan være giftige for mennesker. De har været brugt mange steder, og de spredes vidt i miljøet. Regionerne arbejder intensivt med gruppen af PFAS-forbindelser, og har allerede udført en lang række forureningsundersøgelser på forskellige brancher.
En ny opgørelse fra Danske Regioner viser, at der er 14.607 kortlagte lokaliteter, hvor der kan være anvendt PFAS-forbindelser. Kun en mindre del af lokaliteterne er undersøgt.
Det er dog fortsat regionernes opfattelse, at de største forureninger vil findes ved brandøvelsespladser, og derfor prioriteres undersøgelser af disse.

Indstilling

Det indstilles,
at orienteringen tages til efterretning

Sagsfremstilling

Flere befolkningsstudier har vist, at fluorstoffer (PFAS-forbindelser) kan være kræftfremkaldende, hormonforstyrrende og påvirke reproduktionen. Stofferne nedbrydes i ringe omfang og forsvinder derfor ikke fra naturen, men ophobes gennem fødekæden. Desuden spredes de vidt i miljøet til både jord, grundvand og overfladevand.

Der er udført befolkningsstudier er udført for fire specifikke PFAS-forbindelser, herunder PFOS, og på den baggrund valgte Miljøstyrelsen i juli 2021 at skærpe kvalitetskriteriet for henholdsvis grundvand og jord for disse fire forbindelser med hhv. en faktor 50 og en faktor 40.

Regionerne har sammen med kommunerne, Forsvaret og Miljøstyrelsens Virksomhedstilsyn gjort et stort arbejde for at identificere brandøvelses-pladser, som vurderes at være den største kilde til forurening med PFOS. Af de senest opdaterede lister fra primo marts 2022 fremgår i alt 187 brandøvelsespladser. Af disse ligger ca. 144 inden for områder med offentlig indsats, dvs. områder med enten vigtigt grundvand, boliger eller overfladevand.

Mange regioner har allerede sat gang i undersøgelser af deres brandøvelses-pladser, og i løbet af de næste måneder vil vi få meget mere viden om, hvor

meget PFOS og andre PFAS-forbindelser har forurenet ved de pladser, der undersøges.

Det er ikke kun brandøvelsespladser, der kan være forurenet med PFAS-forbindelser. Regionerne har siden ca. 2015 undersøgt for PFAS-forbindelser, når de undersøger en række andre brancher, herunder bl.a. jern- og metalforarbejdende virksomheder og lossepladser. Disse lokaliteter er kortlagt på grund af andre forureningstyper, men kan altså også været forurenet med PFAS. En opgørelse fra september 2021 viste, at der ved undersøgelser på i alt knap 1.100 lokaliteter er påvist PFAS-forbindelser på 4 ud af 5 lokaliteter, og på ca. 2/3 af lokaliteterne ses der overskridelser af grundvandskvalitetskriteriet for 4 PFAS-forbindelser (herunder PFOS).

I 2021 har regionerne undersøgt 86 vandløbsstrækninger, hvor der er risiko for påvirkning fra jordforurening. Der blev påvist overskridelser af kriterierne for PFAS på 32 vandløbsstrækninger, men resultaterne tyder på, at der nogle steder er andre kilder til forureningen. Det er tilfældet når man har påvist PFAS i vandløbet både før og efter den undersøgte lokalitet. Derfor er det vigtigt at samarbejde med andre myndigheder om denne opgave.

Danske Regioner har i foråret 2022 opgjort, at der i regionerne er i alt 14.607 kortlagte lokaliteter, som har haft én eller flere af de brancher, som kan have anvendt PFAS. Nogle af lokaliteterne er allerede undersøgt, men der ligger uden tvivl en stor opgave foran regionerne med at prioritere undersøgelserne af de øvrige lokaliteter, jf. særskilt punkt på dagsordenen om jordforureningsopgaven, der vokser, og de kommende økonomiforhandlinger med regeringen.

Regionerne samarbejder og deler viden og erfaringer fra undersøgelser af de forskellige brancher. Det er regionernes opfattelse, at håndteringen af brandskum på brandøvelsespladser udgør den største risiko for forurening, og derfor prioriteres undersøgelser af brandøvelsespladser først.

Når forureningerne er identificeret, bliver næste trin at rense op, der hvor det er nødvendigt. Her findes der endnu ikke godt afprøvede teknologier, som kan rense PFAS-forbindelser fra jord. I Finansloven for 2022 er der afsat 3 mio. kr. til udvikling af teknologi, der kan oprense PFAS- forurening, men det er næppe tilstrækkeligt til at løse udfordringen. Regionerne samarbejder med bl.a. kommuner, Forsvaret og Miljøstyrelsen om at koordinere indsatsen og dele viden på området.

Økonomi

Ingen bemærkninger

Økonomi
Ingen bemærkninger

Sekretariatets bemærkninger
Punktet er på lukket dagsorden, da det opsummerer Danske Regioners positioner i arbejdet med strategisk energiplanlægning og varmeforsyning

---

Kommunikation
Ingen bemærkninger

Beslutninger:
Chefrådgiver fra Danske Regioner, Mikkel Brandrup, indledte punktet med et oplæg om Danske Regioners indspil til forhandlingerne om energi- og varmeplanlægning, *Danmark kan mere II*.

Orienteringen blev taget til efterretning, og udvalget bakkede op om, at Danske Regioner arbejder videre med at byde den regionale rolle til på den længere bane.

Det blev besluttet, at dagsordenen vedr. strategisk energiplanlægning løbende bliver taget op i udvalget.

Slideoplægget samt debatindlægget i Altinget af Anders Kühnau sendes til udvalget sammen med referatet.

Bilag

7 (Offentlig) Næste møde

Julie Ottosen
EMN-2022-00020

Resumé

Næste møde i Udvalget for Miljø og Klima afholdes i Regionernes Hus tirsdag d. 14. juni 2022 kl. 10.00-14.00 inkl. frokost.

Indstilling

Det indstilles,
at

Sagsfremstilling

Næste møde i Udvalget for Miljø og Klima afholdes i Regionernes Hus tirsdag d. 14. juni 2022 kl. 10.00-14.00 inkl. frokost.

Økonomi

Ingen bemærkninger

Sekretariatets bemærkninger

Ingen bemærkninger

Kommunikation

Ingen bemærkninger

Beslutninger:

Formanden orienterede om, at næstkommende møde tirsdag d. 14. juni er en ekstraordinær undtagelse fra beslutningen om, at mødedatoer skal falde torsdage eller fredage. Formanden fremlagde muligheden for et kommende besøg på RGS Nordic, der er en virksomhed, der arbejder med genanvendelse af byggematerialer. Udvalget besluttede, at udvalgsturen til RGS Nordic bliver fredag d. 9. september.

Bilag

8 (Offentlig) Eventuelt

Julie Ottosen
EMN-2022-00020

Resumé
-

Indstilling
Det indstilles,
at

Økonomi
Ingen bemærkninger

Sekretariatets bemærkninger
Ingen bemærkninger

Kommunikation
Ingen bemærkninger

Beslutninger:
-

Bilag